

жирів та (або) вантажу повітряним транспортом, яка видається уповноваженим органом з питань цивільної авіації згідно із законодавством України, а також отримав від уповноваженого органу з питань цивільної авіації відповідний документ на право експлуатації певної повітряної лінії (п.8 ст. 1. п.1, 3 ст. 92 ПК України). Іноземний авіаперевізник може, за умови наявності відповідної ліцензії та сертифікату відповідного державного органу держави, в якій він отримав ліцензію для здійснення повітряних перевезень, здійснювати повітряні перевезення до або з України, у межах території України та повітряні перевезення, що передбачають посадку з комерційною метою на території України, виключно в обсягах і на умовах, визначених наданими йому уповноваженим органом з питань цивільної авіації правами на експлуатацію певних повітряних ліній (ст. 95 ПК України).

Пасажи́р – фізична особа, яка перевозиться повітряним судном за згодою перевізника відповідно до договору перевезення, крім членів екіпажу та додаткових спеціалістів на борту повітряного судна, працівників експлуатанта повітряного судна, уповноваженого представника відповідного національного органу регулювання та осіб, які супроводжують вантаж (п. 75 ст. 1 ПК України).

Суб'єктами повітряного перевезення вантажів є перевізник, відправник і одержувач. Об'єктом є вантаж, тобто будь-яке майно, що перевозиться на борту повітряного судна, крім пошти, бортових припасів і багажу, що перевозяться згідно з багажною квитанцією (п. 24 ст. 1 ПК України).

Повітряні перевезення здійснюються на підставі договору, загальні положення про який містяться у нормах глави 64 ЦК України.

Отже, за договором перевезення пасажирів та багажу одна сторона (перевізник) зобов'язується перевезти другу сторону (пасажирів) до пункту призначення, а в разі здавання багажу – також доставити багаж до пункту призначення та видати його особі, яка має право на одержання багажу, а пасажир зобов'язується сплатити встановлену плату за проїзд, а у разі здавання багажу – також за його провезення (ч. 1 ст. 910 ЦК України).

Водночас, за договором повітряного перевезення вантажів одна сторона (перевізник) зобов'язується доставити довірений їй другою стороною (відправником) вантаж до пункту призначення та видати його особі, яка має право на одержання вантажу (одержувачеві), а відправник зобов'язується сплатити за перевезення встановлену плату (ч. 1 ст. 909 ЦК України).

Договір повітряного перевезення пасажирів є двостороннім догово-

ром, укладеним на користь третьої сторони (одержувача), яка не бере участі в укладанні договору, але вважається такою, яка погодиться на умови, викладені на його користь.

Зазначеним договорам властивий двосторонній характер, обумовлений взаємним виникненням у кожній зі сторін прав та обов'язків. Зокрема, авіаперевізник бере на себе обов'язок перевезти пасажирів або вантаж до пункту призначення, а пасажир або відправник – сплатити плату за надання такої послуги. У свою чергу за пасажиром (відправником) завжди залишається право відмовитися від повітряного перевезення і одержати назад суму грошей у порядку, встановленому законодавством України.

Література

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України.– 2003.– №№ 40-44 – Ст. 356.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV// Відомості Верховної Ради України.– 2003.– № 18, № 19-20, № 21-22.– Ст. 144.
3. Повітряний кодекс України від 19.05.2011 р. № 3393-VI // Відомості Верховної Ради України.– 2011.– № 48.– Ст. 536.
4. Суханов Е.А. Гражданское право: В 4-х т.– Т.4: Обязательственное право: учебник/ отв. ред.– Е. А. Суханов.– 3-е изд., перераб. и доп. М.: Волтерс Клувер. 2008.– 755с.

УДК 347.2 (043.2)

Білоусов В. М.,
старший викладач,
Гутій В. І.,
студентка,

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ДЕЯКІ АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН З НАБУТТЯ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ МАЙНА БЕЗ ДОСТАТНЬОЇ ПРАВОВОЇ ПІДСТАВИ

Цивільне право покликане притаманними йому засобами забезпечити в суспільстві нормальну циркуляцію матеріальних цінностей, закріплення їх за тими особами, яким вони належать. У випадках, коли цей процес в тій чи іншій ланці виявляється порушеним, вступають в дію захисні механізми, в числі яких помітна роль відводиться інституту кондикційних зобов'язань.

Актуальність цього дослідження перш за все пов'язана з важливістю інституту кондикційних зобов'язань як способу захисту порушеного права особи та наявними прогалинами в його нормативному регулюванні.

У сучасному цивільному законодавстві кондикційні зобов'язання закріплені главою 83 Цивільного кодексу України "Набуття, збереження майна без достатньої правової підстави". Варто звернути увагу на саму назву цього виду зобов'язань, адже ще в Цивільному кодексі УРСР від 16 грудня 1922 року кондикційні зобов'язання регулювались главою 12 "Зобов'язання, що виникають внаслідок безпідставного збагачення". На думку деяких вчених, зміна назви мала виключно політичний характер, і не ґрунтувалась на якихось правових аспектах: "Волна переименований, которая захлестнула наше общество, не обошла стороной и рассматриваемые обязательства. В кодификационных актах 20-х годов они назывались обязательствами из неосновательного обогащения. Вскоре, однако, это название было признано несозвучным пафосу социалистического, а впоследствии и коммунистического строительства, чем-то сродни печально известному призыву Н. И. Бухарина: "Обогащайтесь!", который стоил ему жизни. В результате этой идеологической подоплеку прежнее название было вытеснено новым – обязательства, возникающие вследствие неосновательного приобретения или сбережения имущества, хотя, по существу, речь шла об одном и том же" [4, с. 26].

Відповідно до ст. 536 Цивільного кодексу України: "За користування чужими грошовими коштами боржник зобов'язаний сплачувати проценти, якщо інше не встановлено договором між фізичними особами. Розмір процентів за користування чужими грошовими коштами встановлюється договором, законом або іншим актом цивільного законодавства" [2, С. 118]. По-перше, коли мова іде про зобов'язання з безпідставного збагачення, розмір відсотків ніяк не може бути визначений договором. По-друге, сам же розмір відсотків є невизначеним, і невідомо, на що необхідно посилатись при практичному застосуванні у випадку з кондикційними зобов'язаннями. Прикладом вирішення такої проблеми може слугувати практика Російської Федерації, де відсотки підлягають сплаті на суму неправомірно використуваних грошових коштів. Розмір відсотків визначається існуючою в даній місцевості обліковою ставкою банківського відсотка на день виконання грошового зобов'язання, а при стягненні боргу в судовому порядку – на день пред'явлення позову або на день винесення рішення. Відсотки стягуються до дня сплати кредиторів суми грошового зобов'язання. Якщо заподіяні кредито-

рові збитки повністю не покриваються відсотками, то кредитор може вимагати від боржника відшкодування збитків у частині, що перевищує відсотки.

На підставі викладеного, можна зробити висновок про те, що дослідження ефективності правового регулювання відносин, які виникають у зв'язку з безпідставним набуттям або збереженням майна, а також встановлення напрямку їх подальшого вдосконалення є актуальними з теоретичної та практичної точок зору. Але, необхідно сказати, що ще значна кількість питань у цій галузі залишається недослідженою взагалі або дослідженою недостатньо.

Література

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України.– 1996.– № 30.– Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України: чинне законодавство України зі змінами та доповненнями станом на 11 жовтня 2012 р.– К.: "Центр учбової літератури", 2012.– 272 с.
3. Харитонов Є. О. Науково-практичний коментар до Цивільного кодексу України/ Є.О. Харитонов.– К.: Правова Єдність, 2010.– 752 с.
4. Гражданское право. В 3-х томах/ Под ред. Сергеева А. П., Толстого Ю.К.– М.: 2005.– Т.3 – 784с.

УДК 347.426.6

Білоусов В. М.,
старший викладач,
Рогатюк А. В.,
студентка,

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ ДЖЕРЕЛОМ ПІДВИЩЕНОЇ НЕБЕЗПЕКИ: ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПРАКТИЧНОГО ЗАСТОСУВАННЯ

Відповідно до ч. 1 ст. 1187 ЦК України джерелом підвищеної небезпеки є діяльність, пов'язана з використанням, зберіганням або утриманням транспортних засобів, механізмів та обладнання, використанням, зберіганням хімічних, радіоактивних, вибухо- і вогненебезпечних та інших речовин, утриманням диких звірів, службових собак та собак бійцівських порід тощо, що створює підвищену небезпеку для особи, яка цю діяльність здійснює, та інших осіб.